

«ПІД ВАГОЮ КОЛОСЯ» АБО ЯК ЛЕГКО ВТРАЧАЄТЬСЯ ПАМ'ЯТЬ І ЯК ВАЖКО ЇЇ ВІДНОВИТИ

Середа, 10 грудня, був складним днем для жителів цілої Греції – окрім бурхливих подій останніх днів, пов'язаних із загибеллю 15-річного учня гімназії Олександра Григоруполуса від поліцейської кулі, це був день загального 24-годинного страйку засудження, вимоги демократизації державного механізму, розширення суспільних та громадянських прав та протесту проти насильства з боку держави. На вулицях ішли демонстрації. Саме на цей день – 10 грудня – була запланована презентація книги відомого грецького дослідника пр. Нікоса Лігероса, яку Товариство української діаспори в Греції «Українсько-грецька думка» випустило до 75-ліття відзначення Голодомору в Україні 1932-33 рр. День був складним, але ми вирішили не відмінити презентації, вірно оцінюючи ситуацію, що на неї зберуться не байдужі, хто розуміє важливість визнання Великого Голоду геноцидом українського народу, а всі ці люди, безумовно, здатні відчувати, що пережили наші співвітчизники в ті далекі страшні роки. І дійсно, серед присутніх було багато греків, греків-понтійців, людей, які приїхали з Кіпру, з півночі Греції. Не вважаючи на те, що в цей день не літали літаки, не їздили автобуси, не ходило метро. Тому, не шукаймо виправдання невинуватому. Все в житті залежить від нашої свідомості, від нашого сумління, від бачення себе в суспільному загалі.

І про це також йшлося під час презентації книги «Під вагою колосся», як не вважаючи ні на що відбулася 10-го грудня, ч. у приміщенні Української світлиці при Посольстві України в Греції. Жвава і оригінальна, ця зустріч об'єднала присутніх в одну команду, де кожний бере участь, де кожний пильно слухає, про що йде мова і де кожний визначає для себе, що має робити далі. Мабуть, ніхто не залишився осторонь від теми. А ті, хто не знали, або знали мало, зацікавилися.

У своєму вступному слові Посол України в Греції Валерій Цибух розповів присутнім, що книга,

про яку ми сьогодні говоримо, вперше була представлена в Києві 22-23 листопада ч.р. під час Форуму «Народ мій завжди буде», проведеного за ініціативою Президента України Віктора Ющенка до 75-ліття Голодомору в Україні, де завершилася міжнародна акція «Незгасима свічка». Про це ми інформували наших читачів у минулому числі газети. За організаційного сприяння Товариства «Українсько-грецька думка», посольства України в Греції та на запрошення Міністра закордонних справ України пан Лігерос побував у Києві та взяв участь у відзначеннях. Пан Посол наголосив на важливості даної книги в плані інформування грецького суспільства про історію нашої нації, подякував грецькому вченому, члену товариства та Галіні Маслюк, яка взяла на себе редакторську роботу видання та передала пану Лігеросу копію листа від Міністра закордонних справ з особистою подякою за внесок, зроблений у напрямку визнання геноциду українців.

У своєму виступі Галина Маслюк торкнулася більше історії народження книги. Дана збірка, яка вийшла у рекордно короткий термін та до якої увійшли стратегічні статті по темі геноциду, статті, що мають безпосереднє відношення до Голодомору, вірші, діалоги, навіть театральна п'єса, є результатом безкорисної самовідданої праці дуже багатьох людей різних національностей в Греції, на Кіпрі, у Франції. В живий спосіб Галина Маслюк описала, скільки перешкод встало на шляху до моменту виходу книги з типографії і як спільними зусиллями вони були подолані. В свою чергу вона подякувала всім причетним до цієї творчої праці, а також Послу України Валерію Цибуху та іншим дипломатам посольства за сприяння в участі пана Лігероса в Київському форумі. Окремі слова подяки прозвучали також на адресу Світового Конгресу Українців і, зокрема, Євгена Чоляя, Марійки Шкамбари (Канада), Ярославів Хортянів (Угорщина), Стефана Романівича (Австралія) за фінансову підтримку, завдяки якій став можливим друк книги «Під вагою колосся».

Було би зайвим представляти автора книги нашим постійним читачам. У зв'язку з подіями останніх місяців, коли про український Голодомор взнали в десятках країн світу, коли представники 44 іноземних делегацій були присутніми на Форумі в Києві, Нікос Лігерос та його думки не раз звучали на шпальтах грецьких та українських ЗМІ. Грецький вчений, до сфери діяльності якого належить боротьба за визнання злочинів проти людства і, зокрема, геноциду вірмен, понтійців, а останніми роками і українців, вважає, що тільки в такий спосіб ми можемо бути Людьми.

Отже, розпочинає пан Лігерос, коли мова йде про геноцид, я не можу дякувати нікому. Ми не маємо дякувати людям за те, що вони поводяться як Люди. Як я не можу дякувати українцям за те, що вони померли і зараз я написав книгу про них. Розповідаючи про зміст книги, вчений говорить про те, що важкими до читання є якраз не стратегічні статті, що аналізують геноцид. Затрудняєш читати тексти прості. Настільки просто, зауважує автор, що їх написання здається надлюдським, а читання – нестерпним. Анна читає нам «Круглі животі» грецькою мовою. Після неї Оксана те ж саме українською.

«У цій країні, котру ніхто ніколи не покидає, жінко покинуто життя. Вони більше не народжували. Більше не було потреби. Можливо це було навіть небезпечно. Природа, не знаючи, де подіти округлі животі, задовольнилася дітьми. Невинні, вони могли породити смерть без гріха. Народжували свою власну смерть... Замерзні голодом варварської системи, виснажені від людської нужди, юні вівчата були втіленням цнотливості, якій було заборонено народити Христа...»

У цій країні, де «круглі животі» опиралися фанатикам забуття, народилася пам'ять через їхні страждання та жертви. Винні у всьому, невинні у всьому, круглі животі малих, причернених при житті варварською системою, навчили нас цінні людської гідності. Так, через наших мертвих батьків, що не встигли прожити, спостерігаємо що дію протистояння тіла жахові духу. Тому що «круглі животі» не матимуть сенсу, якщо ми не збережемо їх у нашій пам'яті, аби народилися вони одного дня людей, які не народилися.»

Пояснюючи, що таке суспільство забуття, пан Лігерос наводить приклад. «Слухаючи про Голодомор мовою, якої ви не розумієте, ви слухали так, як слухає про Голодомор суспільство. Використовуємо мову як частину пам'яті... Зараз ви вже маєте розумову модель, що таке суспільство забуття. Тобто, знаєте, що суспільство забуття є суспільство, яке не розмовляє однією мовою. Яка це мова? Мова пам'яті». Необхідно знайти спільні рамки, спільні розумові схеми, - бачить єдине вирішення проблеми вчений. І це є не що інше як людяність. Тільки вона є ядром, здатним торкнутися кожного.

- Тоді в 33-му що сталося?
- Нічого. Врожай був з найкращих.
- Скопили людей, аніж колосся...
- Займаєшся дрібницями.
- Мільйони дрібниць...
- Не має значення.
- Що має значення?
- Безсмертність системи!

Уривок з діалогу «Копи Правда була правдою».

Дрібниці, мільйони дрібниць... Ця книга покаже нам, що потрібно займатися дрібницями. Тому що мільйони починаються з одиниці, вважає пан Лігерос, настоюючи, що ми повинні займатися тими, хто не народився, їх дітьми, внуками і правнуками. Наприклад, пан Лемкін, який увів в нашу лексику термін геноцид. Поляк єврейського походження народжений у Львові Західної України! Теж дрібниця.

Перебуваючи в Києві, пан Лігерос зустрівся зі своїм колегою Миколою Садристом, виставка архівних та фотоматеріалів якого триває зараз у Посольстві України і стала, за словами грецького вченого, чудовим обрамленням презентації книги «Під вагою колосся». Під час відвідування Києво-Печерської Лаври двом Миколам було запропоновано зробити спільну фотографію. Випадково обране місце було не чим іншим як могилою Олександра Іпсиланті. Дрібниця? І таємна грецька організація «Філікі Етерія», заснована в XIX ст. в Одесі теж дрібниця. Але ці дві дрібниці створили те, що ми сьогодні називаємо Грецькою державою, говорять Н. Лігерос. По суті, ні Україна не є сторонньою для Греції, ні Греція для України.

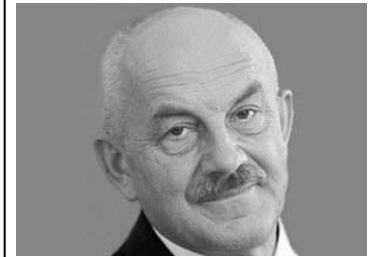
Відповідаючи на питання чи доцільно було Президенту України робити таке масштабне відзначення до 75-ліття Голодомору, що викликало хвилю осудження та критики деяких політиків та певної частини населення країни, Нікос Лігерос відповів, що через деякий проміжок часу люди не пам'ятатимуть того, наскільки вони були незадоволені тими чи іншими кроками свого президента. Але абсолютно точно знатимуть те, що саме Віктор Ющенко повернув Україні історичну пам'ять. Бо без минулого жодний народ не має майбутнього. Просто це не всі українці здатні відрізнити основне від другорядного. І у нас не має іншого виходу. Бо геноцид має, за Лемкіним, дуже конкретне визначення. І в ньому всі ролі розподілені – жертви, вбивці, справедливі (ті, що говорять про нього і борються за його визнання). І якщо завтра офіційна позиція українського уряду зміниться і, відповідно, зміниться відношення до геноциду, і посольство України в Греції перестане про нього говорити, ми знову будемо тут і продовжуватимемо займатися українським Голодомором, запевняє вчений. Якщо ми відносимо себе до людства, ми повинні займатися злочинами, вчиненими проти нього.

Що стосується позиції Росії до питання визнання, на думку вченого, це проблема кожної країни, спадкоємці якоїсь імперії. Росія, як і Німеччина, повинна була би визнати Голодомор геноцидом, щоб раз і назавжди розквитатися із минулим, адже цим вона би доказала, що сьогоднішня Росія ніколи би не вчинила такого злочину. В цьому і полягає зміна! Адже ніхто ні в Україні, ні в світі не засуджує Росію! Але в даному випадку, керівництво цієї країни намагається відтворити модель держави, яку засуджує Голодомор і це створює певні проблеми. В будь-якому випадку це питання часу, впевнений пан Лігерос.

Галина Маслюк

• БАЦІ-ІНТЕРВ'Ю •

УКРАЇНЦІ ЖОДНОГО РАЗУ НЕ ІНІЦІЮВАЛИ ЗМІНУ ВЛАДИ!

Віктор Лисецький, економіст, радник голови ради правління ПриватБанка, урядовий секретар Кабінета 1999-2001 рр., відповідає на кілька питань для наших читачів.

Пане Вікторе, вчора український парламент отримав нового спікера. Сформувалася нова коаліція в трошки несподіваному для нас форматі. Чи можна прогнозувати наступні кроки української політики?

Українську політику вкрай складно прогнозувати – зовсім молода демократія. Та й Незалежність дісталася «раптом та ще й знезацька» (без ГКЧП і Бориса Єльцина не було б незалежної України).

Вважаю, що Володимир Литвин – один із найкращих спікерів. Його політичні якості чудово проявилися під час Помаранчевої революції. Йому вдалося віднайти та впровадити алгоритм консенсусного розв'язання протистояння Віктора Ющенка та Віктора Януковича. Як на мене, він може консолідувати і парламент (сам по собі), і парламент та Кабмін задля найкращого прийняття хоча б необхідних антикризових законів.

І не тільки. Його публічні виступи показують – він розуміє критично велику невизначеність найближчого майбутнього та важливість найшвидшого вжиття необхідних заходів.

Його політичні погляди – майже правий центр. Саме так люди витгували свої держави з соціально-економічних безодень. Приклади: Людвіг Ерхард, Франклі Рузвельт, Раджив Ганді...

Високі темпи розвитку української економіки останніх років зведено нанівець через політичну нестабільність. Українці, які щойно почали відчувати себе «людьми», неохоче повертаються в атмосферу 90-х. Чи передбачає те в хвилю суспільного незадоволення і яку небезпечку криє цей процес для майбутнього України?

Як на мене, політичний шкереберть по-українськи лишень підтримує розвиток кризових процесів. І не більше. Нашим політикам-тубільцям не під силу згенерувати економічну кризу.

Коріння утруднень, що насуваються, інші. (1) Минув 17-й рік незалежності, а Україна так і не має Стратегії соціально-економічного розвитку. (2) Саме тому системного оновлення виробництва ТАК і нема. (3) Наші основні активи застаріли (вони були застаріми ще за часів «московської більшовицької імперії» і серйозного оновлення не знали).

Українці поки що (?) жодного разу не ініціювали зміну влади, виходячи із принципів міркувань – куди йдемо? Таким чином, у народу нема моральних підстав для «хвилі соціального незадоволення!» Самі всі винуваті.

Зрозуміло, що деякі українські політики спробують підняти народ. Але це не буде рухом душі нації... Таким чином, особливої небезпеки нема. **Як би ви охарактеризували сьогодинішній стан української економіки? Промисловості, сільського господарства і, зокрема, суднобудування, як стратегічно важливої галузі вітчизняної промисловості?**

Майже всі галузі зустрілися із кризовими явищами. У першу чергу – це скорочення попиту на продукцію. Але погіршення збуту продукції спостерігається лишень протягом останніх двох місяців. Водночас формуються (права, слабецько) ознаки певної стабілізації та поліпшення. Робити серйозні висновки ще зарано.

Розмовляла Галина Маслюк

Виступає Посол України Валерій Цибух

Нікос Лігерос та Михайло Юрина

Галина Маслюк та Оксана Наконечна

Учениці недільної школи з захопленням читають книгу